

Остапенко Вікторія Миколаївна
аспірант,
Харківський національний економічний університет

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ГАЛУЗЯХ ЕКОНОМІКИ

В Україні за останні роки спостерігається технологічне відставання від розвинених країн, і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності економіки нашої країни, гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості, зниження якості робочої сили, неможливість використання сучасних добутоків інформаційних систем. Існують перешкоди для міжгалузевої наукової кооперації, створення і розширення інновацій та технологій. Все це, в першу чергу, пов'язано із недостатніми обсягами фінансування, які у всіх сферах економіки не відповідають загальноприйнятим тенденціям. У державному бюджеті не вистачає коштів, які б дозволили забезпечити усі перетворення, необхідні для реформування країни у напрямі розбудови економіки в нашій країні.

Неефективна структура та висока енергоємність виробництва в Україні спонукають шукати нові способи підвищення ефективності господарської діяльності. Одним з основних каналів розширення ресурсної бази й мобілізації невикористаних резервів для розвитку економіки знань може стати публічно-приватне партнерство (ППП). PPP є одним з діючих механізмів, які дозволяють вирішити існуючі проблеми: неможливість задовольнити зростаючі потреби в фінансових коштах за рахунок держбюджету та низька ефективність витратності державних коштів.

Світові тенденції свідчать про стрімкий розвиток PPP, особливо в галузях, що сприяють розвитку економіки знань в країні. Це підтверджує динаміка фінансування PPP у світі (рис. 1). У 2010 році лідерами у обсязі приватного фінансування були Ісландія та Індія (13,9% та 13,% загального підсумку відповідно), Російська Федерація (4,8%) і Бразилія (3,9%), тобто країни, що демонстрували високі темпи економічного зростання у передкризовому періоді. При цьому, у країнах з середнім рівнем доходу (lower middle income) загальний обсяг фінансування склав 66,72 млрд. дол. США. У той же час, необхідно відмітити швидкий розвиток PPP у Китаї, де лише у 2010 році започатковано інфраструктурних проектів на суму 771 млн. дол. США. Слід зазначити, що за структурою фінансування сфера комунікацій займає найбільшу питому вагу та мають тенденцію до постійного зростання фінансових коштів.

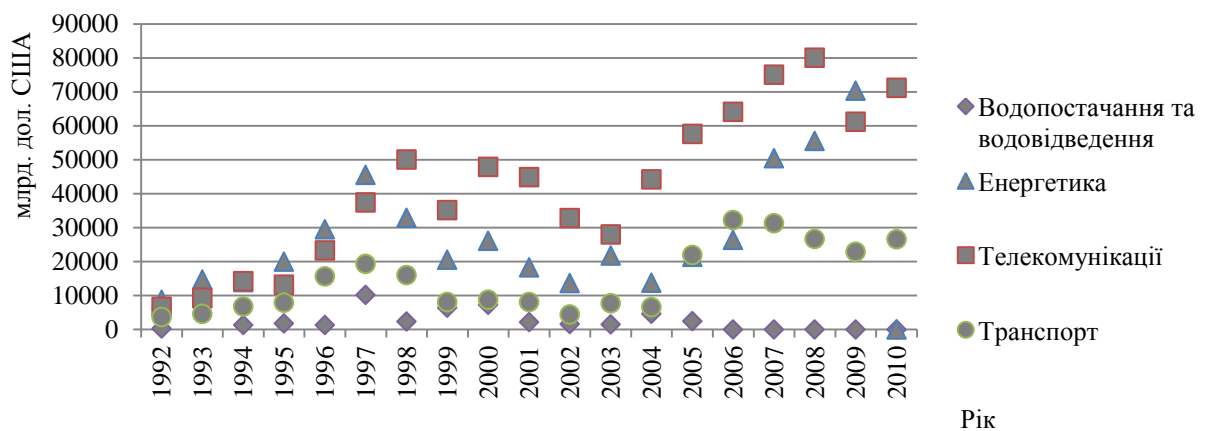

Рис. 1. Динаміка обсягів фінансування з залученням приватних партнерів у світі (216 країн) за галузями

Джерело: розраховано за даними Всесвітнього банку. – Режим доступу: www.worldbank.org/indicators

На відміну від загальносвітової тенденції в країнах Європи обсяги фінансування та кількість проектів, що пов'язані із розвитком телекомунікацій, дуже низькі. Проте, значну частку в структурі фінансування займає освіта, що свідчить про розуміння необхідності розвитку економіки знань, хоча дії уряду в цьому аспекті не є комплексними та послідовними (рис. 2). Все ж європейські країни активно беруть участь у фінансуванні моделей публічно-приватного партнерства (рис.3). У 2007 році обсяг фінансування досягли свого максимуму (майже 30 млрд. дол. США). Проте з 2008 року спостерігається спад, що пояснюється наслідками світової фінансової кризи. У 2010 році тенденція стає позитивною, що свідчить про подальший розвиток публічно-приватного партнерства як інструменту фінансування навіть у період кризових явищ.

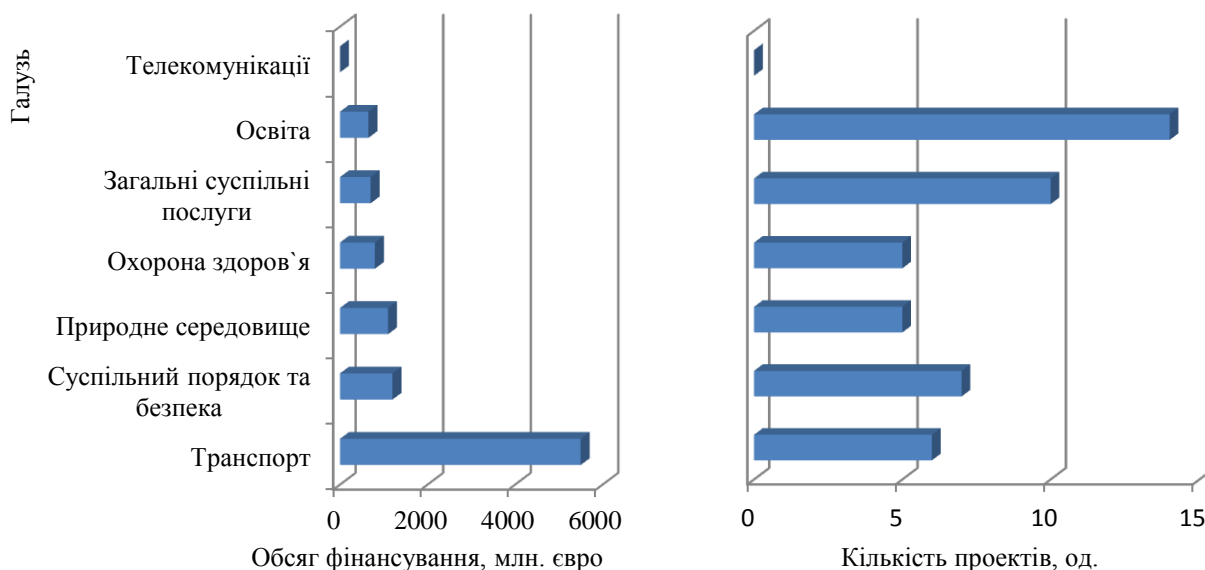

Рис. 2. Кількість проектів та загальна сума фінансування в рамках ППП за сферами діяльності на початок 2011 р., розраховано авторами за [4]

Як видно з рис. 4. публічно-приватне партнерство найбільш розвинуто у таких європейських країнах, як Великобританія, Франція, Німеччина та Іспанія. Значні кошти в рамках ППП фінансує і Польща, яка демонструє значний розвиток і вже показує доволі високий рівень конкурентоспроможності відносно інших слов'янських країн.

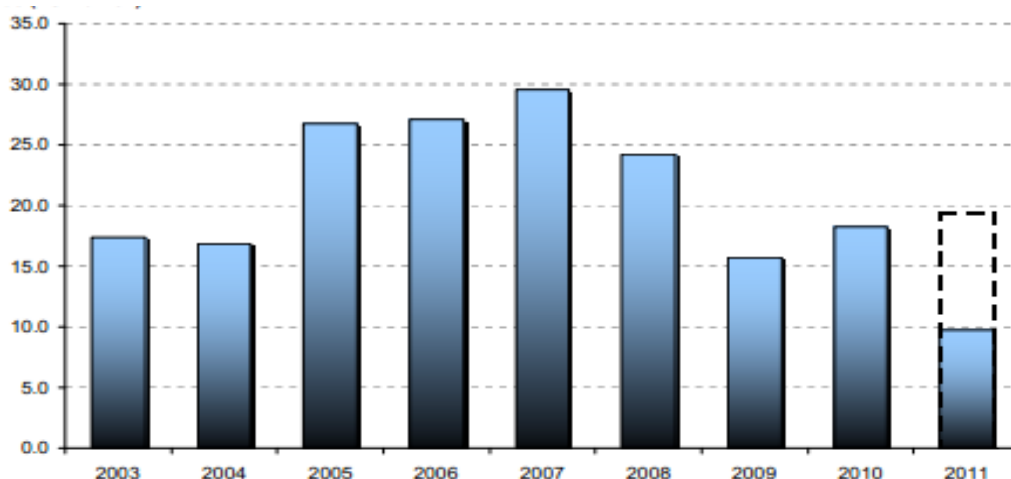

Рис. 3. Динаміка обсягів фінансування з залученням приватних партнерів у країнах Європи на початок 2011 р., розраховано авторами за [4]

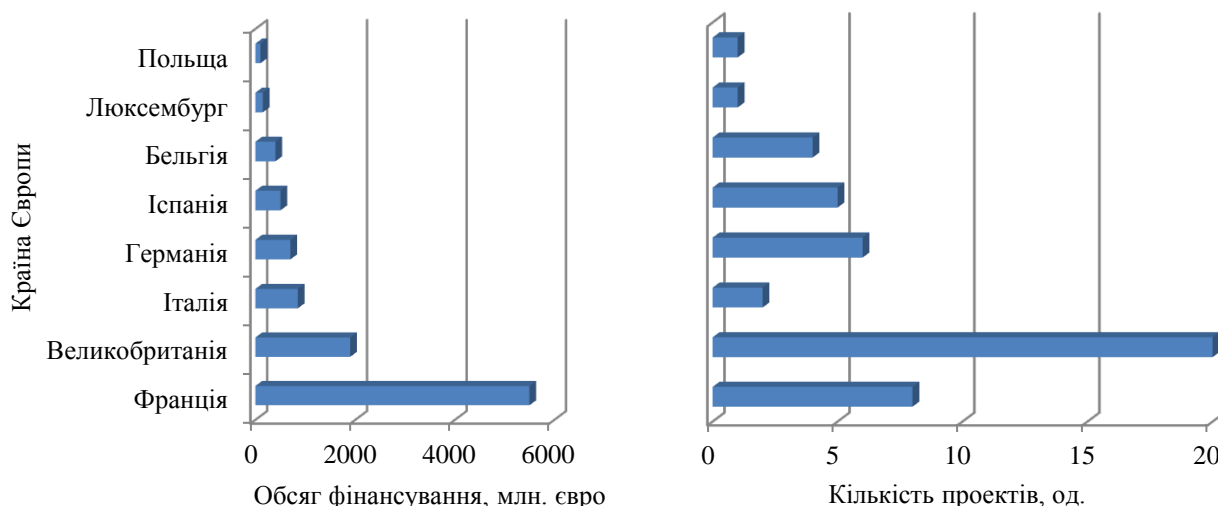

Рис. 3.5. Кількість проектів та загальна сума фінансування в рамках ППП за країнами Європи, початок 2011 р., розраховано авторами за [4]

Потенціал ППП в Україні реалізується недостатньою мірою, про що свідчать показники обсягів фінансування із залученням приватного сектору на засадах ППП в Україні. Загальні обсяги інвестицій в інфраструктурні проекти на основі форм ППП в Україні протягом 1990-2010 років становили лише 9,8 млрд. дол. США (1,6% загального підсумку), з яких 97,5% припадало на телекомунікаційний сектор. Загалом, немає стійкої тенденції до розширення фінансування на основі ППП. Лише сфера телекомунікацій відзначається відносно систематичним фінансуванням протягом 1992–2010 рр., що пояснюється стратегією держави на розвиток інформаційного суспільства.

Таким чином, підвищення конкурентоспроможності України неможливе без розвитку економіки знань, а саме: інновацій, освіти та ІКТ. Проте держава не спроможна реалізувати весь наявний потенціал, що пов'язано із недостатнім рівнем фінансування пріоритетних напрямів розвитку економіки України. Сучасна світова тенденція – це розвиток співробітництва державних та підприємницьких структур та закріплення механізмів ППП в стратегічних документах країни. Публічно-приватне партнерство сприяє максимальному використанню унікальних можливостей кожного з учасників співробітництва: держава, в першу чергу, співпрацюючи з бізнесом, отримує зниження навантаження на бюджет та можливість реалізації стратегічних програм розвитку. При цьому різноманітність форм та сфер застосування публічно-приватного партнерства роблять його універсальним механізмом для вирішення цілого ряду завдань – від створення та розвитку інфраструктури до розробки та адаптації нових перспективних технологій.

Література:

1. Варнавский В.Г. Партнерства государства и частного сектора: формы, проекты, риски/ В.Г. Варнавский; Ин-т мировой экономики и междунар. отношений. – М.: Наука, 2005. – 315с.
2. Дутко Н. Європейський досвід державно-приватного партнерства [Електронний ресурс] / Н. Дутко. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e...1/.../10dngdprv.pdf
3. Запатріна І.В. Бюджетна підтримка як елемент розвитку публічно-приватного партнерства в комунальній сфері// Фінанси України. – 2008. – №4. – С. 3-10.
4. Market update. Review of the European market. First semester 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.eib.org/epes